

Melnā sotņa.

Kā līvenieši uz Iecavu karot gāja

Līvu Jurka

Bija aukaina, nemīlīga, vēla rudens diena 1905. gadā. Saplosīti, gabalaini padebeši auļoja gaisā tik steigšus, it kā kaut kas tiem būtu jānoķer vai no kaut kā jāizbēg. Visa daba izdvesa pārāk lielu nemieru, un krūtīs bija tāda instinktīva priekšnojauta, ka tuvojas kaut kas liktenīgs, liels, šausmīgs un nenovēršams. Likās, ka kaut kur noslēpušies glūnētu tādi fantastiski briesmīgi nezvēri kā Sašas Šneidera gleznās, staipītu savus garos pirkstus un klabinātu zobus.

Mītiņu oratori bija savu misiju lieliski veikuši un panākuši to, ko vēlējās; ļaudis bija sakūdīti, nemierīgi, uztraukti, sagatavoti uz „cīņu” un gaidīja pavēli, kad būs jāiet uzbrukumā vai pašiem jāaizstāvas, jo tas bija visiem droši zināms, ka „karš” ir neizbēgams. Kaut kāds noslēpumains Maksims rīkojās pa Rīgu, organizēja un vadīja dzelzceļnieku ģenerālstreiku, vilcieni vairs negāja, un senāk tik dzīvo staciju tuvumā iestājās baigs klusums.

Ar zirgiem pa zemes ceļu bij’ redzēti gar Ikšķili aizbraucot daži muižnieki uz savām muižām apbruņotu čerkesu pavadībā, kuri bija izturējušies pārāk izaicinoši; stāstīja, ka vairākās muižās jau esot ievietoti dragūni un ka muižnieki drīz sāksot uzbrukumus. Dzelzceļa streika dēļ nevarēja vairs kārtīgi darboties pasts, laikrakstu ziņas pienāca novecojušas, un tas uztraukumu vēl pavairoja.

Es nevarēju mājā norimt un aizgāju uz Audējiem. — Varbūt Audēju Jānis ir ievācis par stāvokli kādas tuvākas ziņas.

Audējos atradu priekšā jau Nabiņu Bernātu.

Jānis neko jaunu nezināja pastāstīt, un tāpēc ar Bernātu sarunājāmies aiziet līdz Ikšķiles „Danču krogam”, kurš atradās Rīgas lielceļa malā un kurā arvienu, kā jau tas bija parasts, pienāca pirmās „bezdrāts telegrammas”.

Krogs bij’ patukšs. Krodzinieks Brieze stāstīja, ka visi šodien dodoties uz Ogres galu, kur laikam būšot atkal kāds mītiņš. Diesi, diesi, kas nu tik būšot — uz buntēm vien tik visi nu taisoties, un labu galu tas vis neņemšot. Runājot, ka citos pagastos jau kungiem un viņu palīgiem esot atņemti ieroči, un tā kā no krogiem kungiem ienākot briesmīga nauda, tad slēgšot ciet visus krogus un monopolus. Tad jau nu viņam izputēšana vien būšot, jo viņš to renti jau esot samaksājis uz priekšu. Krodzinieks jau tā bija bailīgs, un mēs viņu bieži ņēmām par joku priekšmetu, kad kopā sagadījāmies Toms Pauliņš, Baložu Jēkabs un Rūdolfš Ploriņš un citi. Arī šoreiz mēs viņam sastāstījām visādas vāverītes un tad steidzāmies uz Ogres galu.

Pie Ogres bija daudz ļaužu, kuri uztraukti runādami gāja gan uz staciju, gan atpakaļ uz krogu. Bija daudz svešu seju un daži pat ar ieročiem. Stāstīja, ka no augšas nākot kāds vilciens ar apbruņotiem muižniekiem, ka uz Rīgu tam aiziet neļaušot, bet muižniekus atbrūņot un arestēt. Muižnieki esot sastādījuši ellišķīgu plānu, lai reizi par visām reizēm izrēķinātos ar latviešiem, to viņiem nevarot pieļaut, un cīņa tūlī iešot uz dzīvību un nāvi, no kuras neviens lai nedomājot atrauties. Rīgā jau mums strādājošie vīri, kas to lietu protot vadīt, un to pavēlēm un priekšrakstiem mums bez kādas runas esot jāpaklausot. Stāvoklis bija nopietns, bet arī ļoti interesants, un tāpēc ar Bernātu mēs Ogrē uzskatījāmies ilgāk.

Pa lielceļu no Ikšķiles puses kāds dūšīgi brauca. Kad braucējs nāca tuvāk, izrādījās, ka tas bija Audēju Jānis.

Viņš bij uztraukts un sapīcis. „Kas ta par dauzišanos citur apkārt, kad pašu mājas apdraudētas un jāiet karā!” — viņš pukojās.

„Danču krogā” viņam pateikuši, ka mēs esot Ogrē, un tam bijis jābraucot tāds gabals pēc mums, kur tagad jau vajadzējis būt Baldonē. Lai sēžoties tūlī iekšā, ka varot braukt atpakaļ.

„Nu, nu! — Kas tad tur tik traks?” Melnā sotņa nākot virsū, un visiem, kam tik kāds ierocis, jāejot aizstāvēties, citādi tā sotņa mūs visus apkaušot kā jērus. Ar pirmo rāvienu mēs vēl nevarējām lāga aptvert, kas tā melnā sotņa īsti tāda ir, no kā viņa sastāv un ko tā grib.

Braucot Jānis mums izstāstīja to lietu sīkāk, un tad viņa mums palika gluži klāra. Neilgi pēc mūsu aiziešanas no Audējiem pie viņa ieradies no Baldones miesta sūtīts kāds ekstraziņnesis ar briesmu vēsti, ka kaut kur no Kurmenes vai Šenbergas puses nākot melnā sotņa, kura sastāvot no vietējiem muižniekiem, viņu piekritējiem un visādiem uzpirktiem briesmoņiem, nākot un topot arvien lielāka, jo tai piebiedrojoties ceļā arvien jauni palīgi. Ceļā kaujot un mokot ne tikai tos vien, kuri esot ieskaitīti par revolucionāriem, bet mokot gluži nevainīgus, pat bērnus. Kāds ceļinieks, kurš braucis no Vecmuižas puses, stāstījis, ka viena daļa melnās sotņas jau aizsniegusi Vecmuižu, tur skolā mocījusi bērnus un dažus pat pienaglojusi pie skolas sienām. Baldonieši un mercendarbieši¹ jau esot sagatavojušies pretim turēties un atlaiduši ziņu, lai arī līvenieši² steidzoties viņiem palīgā, ja negribot paši mirt briesmu nāvē. Jānis tūlī izlaidis ziņu pa pagastu, un, kad mēs pārbraukšot mājās, visi jau būšot mobilizēti un tūlī došoties uz Baldoni aizstāvēt tēvu zemi.

Nu tik bij' ķeža! Man mājā bij' veca vienkota medību bise, kuru par nelaimi iedevu Čaukstes Jānim pamedīt, un tas bij viņai pārlauzis šepi. Ko tu, cilvēks, karā darīsi bez laba ieroča? Atlika tikai tāds niecīgs revolvers. Es Jānim savas bēdas izstāstīju.

„Ej pagaidām ar to pašu — vēlāk varbūt dabūsim ieročus no tiem, kuri paši nebūs spējīgi ieročus nest.”

¹ Mercendarbes muiža (vācu: *Gut Mercendorf*), jo ēkā atrodas Baldones muzejs.

² Līves muiža (vācu: *Dünhof*), atradās tagadējā Daugmales pagasta teritorijā, Daugavas krastā netālu no Nāves salas. Muiža savulaik piederēja baronam Fridriham Georgam fon Līvenam. Mūsdienās muižas vēsturiskais centrs ir appludināts Rīgas HES ūdenskrātuves dēļ.

Mēs skubinājāties, un krēslai metoties es jau biju mājā, kur daži ar flintēm apbruņojušies bija jau atnākuši un uz mani gaidīja.

Žigli uzkodis un paņēmis kaut ko priekš ceļa, steidzos uz Baldoni, kura vēl bija 9 verstis. Baldonē ieradāties vēl vakarā. Brīvbibliotēkas biedrības namā vēl bija nedaudzi ļaudis. Pārējie, izgaidījušies un neko nesagaidījuši, bija aizgājuši mājās. Kur īsti tā melnā sotņa tagad atrodoties — neviens nezināja, bet ka viņa nāk — par to nebij' ne mazāko šaubu.

Sikāk papētot, izrādījās, ka mums „karaspēks“, ko „melnajai sotņai“ pretī stādīt, būtu krietni liels; līdz šim nebija bijis tikai neviena kara vadoņa, ne rīkotāja. Bet nu mums „kara ministrs“ nokrita kā no gaisa:

Audēju Jānis ņēma virspavēlniecību savās rokās, sāka savu karaspēku komandēt, un visi viņa rīcībai labprātīgi padevās. Vispirms viņš izsūtīja izlūkus virzienā, no kurienes ienaidnieks bij' sagaidāms, un izlika vaktis. Aizmugure mums bij droša. Mums citiem viņš lika palikt uz vietas un nogaidīt, kādas ziņas izlūki pārnesīs no kaimiņu pagastiem.

Izlūki vēl nebij' atpakaļ atgriezušies, kad no Iecavas ieradās ziņnesis ar jaunām ļaunām ziņām un lūgšanu pēc palīga no apkārtnējiem pagastiem. Ziņa bij rakstiska, un viņā bij teikts, ka Iecavas muižā esot ievietojusies kāda dragūnu nodaļa, kuru vadot daži vācieši un terorizējot visu apkārtni. Dragūni tiekot apdzirdīti un tad braucot pa pagastu kratīšanās, pie kam daudzus cilvēkus tie jau esot piekāvuši līdz nāvei. Lai apkārtējo pagastu ļaudis ņemot rokās, kādi vien tiem esot ieroči, pat dakšas un izkaptis, un lai nākot iecavniekiem palīgā šos bandītus padzīt. Palīga spēkiem jāierodoties šonakt Klāvu muižā³, kur tos sagaidīšot citi un tad kopīgi pārspriedīšot, kas būtu tālāk darāms. Tam, ka šajā aicinājumā nebija apakša parakstījusies kāda jau pazīstama iestāde vai pazīstama persona, neviens nepiegrīza nekādu vērību.

Audēju Jānis pēc īsas padomāšanas nāca pie slēdziena, ka mums iecaviešiem esot jāiet palīgā. Bet atkal bij' jauna ķeza: — Mums bij' jau saformējies savs karaspēks, bij' jau savs dabisks vadonis, kurš sevi iecēla jau par kara ministru un kurš pagaidām izpildīja arī virspavēlnieka vietu; bet mums vēl nebij' ne kara padomes, ne ģenerāļu un citu apakšpavēlnieku, kuri kara laikā ir tik nepieciešami, lai kaujas beigtos ar panākumiem...

Jānis nolēma tā: viņš ar savu štābu paliks aizmugurē Baldonē, sekos melnās sotņas gaitai, organizēs un rīkos jaunus palīga spēkus, un pie viņa satecēs visas ziņas par cīņas tālāko gaitu. Par savu adjutantu un sekretāru viņš sev izvēlējās Nabiņu Bernātu, kurš bij pēc auguma liels tēviņš un sava auguma pēc būtu no lodēm visvairāk apdraudēts. Ar šādu miesassargu Jānis arī pats jutās daudz drošāks nekā ar kādu knēveli. Mani turpretī Jānis iegrūda dzīvās ugunīs, pašā pirmajā rindā. Man, protiet, tika padota un bija jāvada pirmā līveniešu rota, kura ies iecaviešiem palīgā...

³ Klāvu meža muiža (Klāvi): Vēsturiskā Klāvu meža muiža (vācu: *Klawe*) atradās mūsdienu Olaines pagasta dienvidaustrumos, tieši pie robežas ar Bauskas (Iecavas) novadu.

Dūša man bij lielu lielā, tas tiesa, par savu dzīvību es arī tādās reizēs netaupīju un biju jau nepiespiests spēris dažu riskantu soli, to Jānis, kā mans sirdsdraugs, ļoti labi zināja, bet ko tas viss līdzēja — es nebiju pat zaldātos dienējis — un nu uzreiz mani iecēla jau par rotas komandieri! Ja es riskētu tikai ar savu dzīvību, tā būtu mana darīšana un citiem tur būtu maza bēda — bet vieglprātīgi rīkoties ar savas rotas dzīvībām — tas nevarēja iet!...

Es Jānim aizrādīju par visu to un sacīju, lai manā vietā par rotas komandieri labāk iecel kādu citu, zem kura es labāk esmu ar mieru dienēt par prastu zaldātu. Jānis atsaucās uz noderīgu cilvēku trūkumu un aizrādīja, ka tā lieta tik traka nemaz neesot, kā es to iedomājos.

Man sava rota jānovedot tikai līdz Klāvu muižai, kur man jāuzmeklēnot vietējo spēku vadoņi, jāņemot dalība viņu apspriedēs un pēc vienošanās ar tiem jānododot sava rota viņu rīcībā, kur, kā pats par sevi saprotams, par stratēģiem un citiem lietpratējiem jau būšot gādāts. Es ar savu priekšzīmi būšot tikai savas rotas garīgais vadonis, viņas iedvesmotājs kritiskos brīžos. Tā kā mums tūliņ esot jādodas ceļā, lai jau naktī nepamanīti nonāktu Klāvu muižā, kura esot no šejienes vairāk nekā 20 verstis, un iešana iznākot vairāk tik pa mežiem un maziem ceļiem, tad kaut kāda sadursme jau ceļā neesot domājama. Man par palīgu viņš došot kādu jau izdienējušu zaldātu, kurš nejaušas kaujas gadījumā lai man dotu lietīškus aizrādījumus.

Es nezināju, kur Klāvu muiža atrodas, un Jānis tad man sadabūja ceļa vadoni, ar kuru man tūdaļ pēc nonākšanas muižā un apstākļu izpētīšanas bij jādod Jānim īss, lietišķs raports. Jānis man nekādas direktīvas līdzī nedeķa, atstādam man pašam pilnīgu rīcības brīvību apspriedēs un lēmumos.

Jānis uzaicināja pieteikties vispirms tos, kuri vēlētos pirmajā rotā iestāties brīvprātīgi. Pieteicās gandrīz visi klātesošie, un sanāca ap 40 cilvēku un viena cilvēce, biedrene Ķipuru Austrā no Ikšķiles, kura arī bij atnākusi mūsējiem līdzī un daudzus sajūsmināja ar savu bezbēdību un kaujas sparū. Austrā uzvilka slaiku dūmu un nosplāvās kā īsts zaldāts.

Mežbreņču Jānis nevēlējās iet tālāk un aizdeva man savu medību bisi. Ar šo bisi es kaujā ar muižniekiem un dragūniem gan lielus panākumus nebūtu guvis, par ko es tikai vēlāk pārliecinājos, kad kādā mītiņā Līves skolā un „rīcības komitejas“ vēlēšanās Mežbreņču Jāņa brālis Kārlis ar šo bisi rotaļādamies pats sev bij iegrūdis veselu lādiņu skrošu sānos un padusē — un tomēr palika dzīvs.

Kad Bernāts bij sarakstījis visus manas rotas zaldātus, es viņu pasaucu sāņus un, uz varbūtēju nāvi sagatavodamies, caur viņu liku pateikt saviem vecākiem, cik man vēl no Rāviņa nākas honorāra par strādāšanu pie viņa „Pēterburgas Avīzēm“, lai ar to naudu vecāki man varētu bēres sarīkot.

Tad mēs devāmies ceļā. Nakts bij auksta un aukaina — it kā arī tā taisītu līdzī savu revolūciju. Mēs gājām kājām un, neviena nepamanīti, nonācām Klāvu muižā, kura atradās tuvu pie liela meža. Savu rotu es atstāju mežā un, paņēmis vēl otru līdzī, gāju uz muižu izlūkot un pārliecināties par mūsu drošību.

Ap muižu viss bij kluss, tumšs, un neviena sarga nekur nemanīja. Dzīvojamās ēkas durvis bij aizšautas, un pēc krietnas klauvēšanas mūs kāds ielaida. Izrādījās, ka mēs bijām ietikuši muižas pārvaldnieka galā, kurš, no miega uzcelts, mums bailīgi paskaidroja, ka pie viņa nekādu svešu cilvēku neesot. Vakar te pie kroga gan bijuši sapulcējušies daudz cilvēku - varbūt ka daži tur vēl tagad esot. Lai ejot uz krogu.

Krogā mēs tiešām atradām dažus cilvēkus, kuri tur gulēja. Mūs ielaida kādā kambarītī, kurā atradās daži man nepazīstami „biedri“, kuri sevi sauca par aizstāvēšanās kara vadoņiem un sacīja, ka viņiem droši varot visu uzticēt.

Es īsi izstāstīju, kāpēc mēs nākuši, ka mani ļaudis gaida mani mežā un ka es nezinu, kur tos novietot. „Biedri“ man lika manus ļaudis atvest uz krogu, un tad mēs paši apspriedīšoties, kas būtu tālāk darāms.

Kad es savu rotu biju novietojis krogā un „biedriem“ aizrādījis, ka vajaga nostādīt sargus, tad mani uzaicināja kambarītī uz apspriedi „kara padomē“. Še mani svešie „biedri“, kuri, kā likās, bij pilsētnieki, iepazīstināja ar saviem plāniem.

Tas esot labi, ka mēs viņiem nākuši palīgā. Līdz gaismai še esot vēl jāierodoties vietējiem un citiem palīgspēkiem, kuri jau esot izziņoti. Viņi esot pa dienu izmeklējušies tādu vietu, kur ceļam abās pusēs esot biezs mežs un laba paslēptuve. Še nu vajadzētu ievilināt ienaidnieku lamatās un tad ņemt uz grauda krusta ugunīs. Bet kā ienaidnieku tur ievilināt?...

Viņi domājot tā: kad ļaudis būšot uzbrukuma vietā nostādīti paredzētā kārtībā un paskaidrots, kas tiem jādara un kāda „biedra“ pavēlēm jāklausa, tad paši viņi iešot un aizdedzināšot muižas šķūni. Redzēdams ugunsgrēku, ienaidnieks skriešot turpu un ieskriešot lamatās.

Šādam „biedru“ izstrādātam plānam es nevarēju piekrist, jo biju dedzināšanas pretinieks, un tur mēs ar Audēju Jāni bijām vienās domās, jo arī viņš no dedzināšanām centās ļaudis atturēt, un tāpēc mūsu apvidū dedzināšanas nekad nenotika. Es aizrādīju, ka būtu veltīgi postīt pašas tautas mantu, ja jau mums maz ir kādas cerības tikt par savas mantas kungiem, bet, ja arī tas tiktu darīts, tad es izteicu šaubas, vai uz ugunsgrēku dragūni maz skries. „Biedri“ sāka manus aizrādījumus apspriest un no dedzināšanas beidzot atteicās. Dedzināšanas vietā izstrādāja citu plānu: — fiktīvu mītiņu. Viss cits paliks pa vecam, bet dragūniem palaidīs ziņu, ka Klāvu muižā notiek slepens mītiņš; tie skries to izklīdināt — un ieskries murdā...

Tā i palika.

Līdz rītam saradās daudz ļaužu no visādām ieroču šķirām. Bija ir karstie, ir aukstie ieroči, kur zobena un štika vietā bij mēslu dakšas un garos kātos iesietas izkaptis.

Dienā „biedri“ mūs aizveda uz jaunajām pozīcijām un sarīkoja kaujas gatavībā. Tos, kuriem bij labākās flintes, nostādīja priekšā, tuvāk pie ceļa, un starp viņiem izdalīja tos ar prastākiem ieročiem; aiz viņiem nāca tie ar dakšām un izkaptīm, kuriem būtu jāpalīdz, ja ienaidnieks ielaistos štiku cīņā. Disciplīna bij ļoti priekšzīmīga, un visi „biedriem“ paklausīja bez kādiem iebildumiem.

Kad viss bij sagatavots, aizlaida uz Iecavu ziņu, ka Klāvu muižā notiek slepens mītiņš. Sākās gaidīšana, un pa galvu jaucās raibu raibās domas un pārņēma neparastas, savādas jūtas.

Pēc kāda laika ziņnesis atgriezās un sarunājās ar „biedriem”. Pēdējie mums lika iznākt no paslēptuvēm un paziņoja, ka gaidīšana esot velta. Dragūni teikuši, ka viņi zinot, ka tiekot gatavots viņiem uzbrukums, un tāpēc mītiņu netraucēsot. Viņi nocietinoties pilī aiz biežajiem mūriem, nostādot vaktis, un esot ļoti uzmanīgi. Visu lietu esot nodevusi kāda sieviete. Kad uz rīta pusi pēdējie papildu spēki nākuši caur lopu muižu, viņus redzējuši iedzīvotāji un sākušas muižā izplatīties baumas, ka Iecavai gatavojoties uzbrukums. Kādai no šīm sievām Iecavas muižā dzīvojusi meita, un, baidīdamās par meitas drošību, māte tūlīņ skrējusi uz Iecavu, lai meitu glābtu, un tā viss nācis muižā zināms.

„Biedri” saskaitīja savus spēkus un pārsprieda, vai ar tiem varētu Iecavu ieņemt. Izrādījās, ka bija pāri par 200 dažādu plinšu, starp kurām tikai kādas 10 berdžankas. Beidzot „biedri” nāca pie tās pārliecības, ka ar tādiem vien ieročiem pils neesot ieņemama un tas būtu velts spēka izšķiedums, tāpēc pagaidām šīs domas esot atmetamas un mēs varot iet mājās un gaidīt tālākus rīkojumus.

Mēs spoži atkāpāmies un gājām mājā daudz jautrāki, it kā karu būtu vinnējuši un mums nekādas briesmas vairs nedraudētu. Ceļā mēs dabūjām šķūtis un tad braucām dziedādami. Izrādījās, ka mūsu pašu kara ministrs jau bija spēris soļus, lai arī ilgāka kara gadījumā mūs apgādātu ar pārtiku.

Laikam to visu bij saodusi melnā sotņa un tā i palikusi nezināmā tālumā, nedrīkstēdama mums tuvoties. Un tā mēs viņu nedabūjām redzēt un bijām priecīgi, ka viņa no mums tā sabaidījies.

Jā, ar mums toreiz nevarēja vis tā jokot!...

* — *

Līvu Jurka (īstajā vārdā Juris Puriņš, 1875–1956) – satīriķis. Dzimis Vecmuižas “*Aurmaņos*”, skaistā vietā – Daugavas krastā starp Ķegumu un Lielvārdi. No 1886. gada līdz 1889. gadam mācījies Līves pagastskolā. Mācības turpinājis pašmācības ceļā. 1899. gadā strādājis par Kaļķu tirgotāja Depreija mācekli Rīgā, vēlāk mācījies dārzkopību. Piedalījies 1905. gada revolūcijā, 1906. gadā devies uz Pēterburgu, kur rediģējis satīrisku rakstu krājumu “*Rīkstes*” un tā turpinājumus “*Pēriens*”, “*Spītnieks*” (visi 1906), “*Spēriens*” (1906–1907). Rediģējis humoristiski satīrisku rakstu krājumu “*Ar smalkiem bērza žagariem*” un “*Modernu sieviešu mīlestības dziesmas*” (abi 1907). Darbojies arī žurnālā “*Svari*” u. c. satīriskos izdevumos. 1907. gadā emigrējis uz ASV. Pēc atgriešanās Latvijā (1913) lauksaimnieks Neretā, 1915.–1918. gadā pabijis bēgļu gaitās Krievijā, pēc tam atkal Neretā. Satīriskā kalendārā “*Rīkstes*” redaktors (1922–1934). Pēc 2. pasaules kara dzīvojis Stendes Kapteiņos, no 1949. gada – Šķepastos. Līvu Jurkas satīriskie sacerējumi publicēti arī “*Pēterburgas Avīzēs*”, “*Zvārguļa Zobgala kalendārā*” u. c. izdevumos.

Jānis Bernāts no Nabiņām (“Nabiņas”, Daugmales pagasts, Ķekavas novads)

Audēju Jānis: Autors domājis “Vēveru Jānis” (vēsturisks profesijas nosaukums, kas nozīmē audējs, no vācu valodas *Wever*). Mājas ar vēsturisko nosaukumu “Vēveri” atradās Līves pagasta

sastāvā, kas vēlāk tika apvienots un mūsdienās ietilpst Daugmales pagastā, cieši saistītas ar vienu no spilgtākajām personībām Latvijas valsts tapšanas vēsturē. Šeit dzimis un savu sabiedrisko darbību sācis Jānis Goldmanis (1875–1955), kurš arī ir viens no šī stāsta varoņiem. “Vēveros” atradās viena no Daugavas pārceltuvēm. Māju vieta appludināta.

Mežbreņču Jānis ("Mežbreņči", Daugmale, Daugmales pagasts, Ķekavas novads)

Cita, Ķīseļa pārceltuve, savienoja Ikšķiles Zušugalu ar Jaunlīvi (Tagad Nāves sala)

Pirmā pasaules kara laikā Nāves salas placdarms un tā aizmugures nocietinājumu līnijas atradās tieši uz Līves muižas (vācu: *Lievenhof*) zemes.

